



STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

LAGSTADGAD MINIMILÖN – ETT HOT MOT DEN SVENSKA MODELLEN?

En diskursanalys av arbetsmarknadens parter
uppfattningar om lagstadgad minimilön

Ludvig Antonsson

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Kerstin Jacobsson

Abstract

In July 2019 Commission President Ursula von der Leyen announced in her political guideline that she will propose “a legal instrument to ensure that every worker in our Union has a fair minimum wage” as a part of “an action plan to fully implement the European Pillar of Social Rights”. In October 2020, the European Commission made a proposal for a directive on adequate minimum wage to ensure that the workers in the Union are protected by a minimum wage which allows for decent standard of living. The aim of this thesis is to examine how the labour unions and the employers' organizations in Sweden perceives the directive on adequate minimum wage and the problems they identify with it. The material that is used in this study is different kinds of texts from the websites of the social partners of Sweden, analysed with the help of Carol Lee Bacchi's discourse analytic tool: “What's the problem represented to be?”. The results show that both social partners believe a European minimum wage would “threaten” the Swedish Model. However, by the use of Bacchi's tool we can see that the social partners have some different focuses.

Nyckelord: *Svenska Modellen, Fackförbund, Arbetsgivarorganisationer, Minimilön, Europeiska unionen, Bacchi*

Keywords: *The Swedish Model, Labour Unions, Employers' organizations Minimum wage, European Union, Bacchi*

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Kerstin Jacobsson
Antal ord:	13 241

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Syfte och frågeställning	6
2. Tidigare forskning	7
3. Teori	12
3.1. Socialkonstruktionism	12
3.2 Diskursanalys.....	13
4. Metod och material.....	16
4.1 Metod.....	16
4.2 Material, urval och avgränsningar	17
4.3 Validitet och intersubjektivitet	18
5. Analys.....	21
5.1 Hur framställs problemet med lagstadgade minimilöner?.....	24
5.1.1 Fackliga organisationer	24
5.1.2 Arbetsgivarorganisationer	26
5.2 Vilka underliggande antaganden underbygger problemet?	30
5.2.1 Fackliga organisationer	30
5.2.2 Arbetsgivarorganisationer.....	32
5.3 Vilka effekter blir resultatet av problemframställningarna?.....	35
5.3.1 Fackliga organisationer	36
5.3.2 Arbetsgivarorganisationer	37
6. Återknytning till frågeställningarna och avslutande diskussion	41
6.1 Återknytning till frågeställningarna.....	41
6.2 Diskussion och slutsats	42
Käll- och litteraturförteckning.....	45

1. Inledning

Den 16 juli 2019 presenterades Ursula von der Leyen som Europeiska kommissionens nya ordförande och i anknytning till hennes tillträdande presenterade hon politiska riktlinjer för nästa europeiska kommission 2019–2024. En av de politiska riktlinjerna formulerar hon som ”en ekonomi för människor”, där redogör hon att det finns en ambition att förena den sociala aspekten med marknadsaspekten inom den Europeiska unionen (EU). Von der Leyen presenterar därför en handlingsplan som är tänkt att innebära att sociala pelaren efterföljs fullt ut. En del i planen är att inom de 100 första dagarna av hennes mandatperiod, är att hon kommer att ”föreslå ett rättsligt instrument för att se till att varje arbetstagare i EU får en skälig minimilön”. Von der Leyen anser att ”minimilöner bör fastställas i enlighet med nationella traditioner, genom kollektivavtal eller rättsliga bestämmelser.”¹

Den 28 oktober 2020 presenterade EU-kommissionen ett direktivförslag om tillräckliga minimilöner som ska garantera en lön som ska tillåta en skälig levnadsstandard för varje arbetstagare inom unionen. Syftet med förslaget är att minska fattigdomen inom EU genom att minska löneskillnaderna generellt, men även löneskillnaderna mellan könen. Framförallt är det viktigt att kunna säkerställa en skälig levnadsstandard under den pågående situationen med covid-19 för låginkomsttagare som har varit särskilt drabbade. Kommissionen förtydligar att de respekterar subsidiaritetsprincipen, som innebär att beslut ska fattas på den lägsta nivån och så nära medborgarna som möjligt och det är de högre nivåernas skyldighet att stödja lägre nivåer. Enligt kommissionen fastställer det en ram för minimistandarder och ska fortsätta att respektera nationella traditioner och arbetsmarknadens parter autonomi och förtydligar detta med att de inte tvingar att införa lagstadgade minimilöner i länder där minimilönen sätts i kollektivavtalen; Sverige är ett av dessa länder tillsammans med Danmark, Italien, Cypern, Österrike och Finland. I de flesta medlemsstater drabbas dock arbetare av låga minimilöner och bristfälligt minimilönskydd. Direktivförslaget har som avsikt att förbättra dessa områden, så att så många arbetstagare som möjligt ska kunna leva ett tryggt ekonomiskt liv.²

¹ Von der Leyen, Ursula. *Politiska riktlinjer för nästa europeiska kommission 2019–2024*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2020. S. 8, 10.

² Europeiska kommissionen. Framsteg för EU:s sociala marknadsekonomi – skäliga minimilöner för arbetstagare i alla medlemsländer, Pressmeddelande. 2020-10-28.

Lovén Seldén (2020) skriver att de allt mer intensifierade diskussionerna kring en lagstadgad minimilön är något som väcker oro från ett svenskt fackligt perspektiv. Kommissionen skriver att de inte vill införa lagstadgade minimilöner i länder som idag reglerar minimilöner genom kollektivavtal, som man exempelvis gör i Norden. Men det finns fortfarande en upplevd oro från svenskt håll på grund av att beslutet kring minimilön ser ut att bli ett direktiv som medlemsstaterna måste följa i EU och inte en rekommendation. Lovén Seldén (2020) skriver att om lagstiftad minimilön införs inom EU i ett direktiv, skulle det vara svårt att skydda de nationella förhandlingssystemen mot inblandning från EU-domstolen.³ Sverige har tidigare haft konflikter med EU-domstolen i samband med Vaxholmskonflikten, där EU-domstolen dömde fackförbundet Byggnads för olagliga stridsåtgärder mot det lettiska bolaget Laval som inte skrev under ett svenskt kollektivavtal under ett arbete i Sverige. Domen mot Byggnads visade att svenska fack inte kan vidta stridsåtgärder för alla kollektivavtal i Sverige.⁴

Lagstadgad minimilön är ett ämne som har diskuterats länge i Europeiska fackliga samorganisationen (EFS), där de flesta europeiska fackförbund är positivt inställda till en eventuell lagstiftning, däremot har de nordiska fackförbunden varit negativt inställda till en lagstiftning. En anledning till fackförbundens negativa inställning enligt Lovén Seldén (2020) är att både fackförbund och arbetsgivare vill fortsätta teckna kollektivavtal mellan varandra, utan att staten eller EU blandar sig i.⁵ Furåker (2020) skriver att nordiska arbetsmarknadsregimer känner sig hotade av en europeisk minimilön samt att majoriteten av nordiska fackförbund, framförallt svenska fackförbund anser att lagstadgad minimilön skulle urholka fackens förhandlingsmakt.⁶

Min identifierade forskningslucka är att arbetsgivarnas åsikter kring en eventuell lagstiftning inte har belysts lika mycket och inte lika tydligt som fackförbundens åsikter. Lovén Seldén (2020) visade att både fackförbund och arbetsgivare vill fortsätta förhandla kollektivavtal

³ Lovén Seldén, Kristina. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. Sverige: *Transfer: European Review of Labour and Research*. Vol. 26, no. 3, 2020: 325-343. S. 335-336

⁴ Thörnqvist Christer & Woolfson Charles, Dog den svenska modellen i Vaxholm? Laval-målet och den svenska arbetsmarknaden, *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 3. Vol. 17, no. 3, 2011: 9-22. S. 16.

⁵ Lovén Seldén. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. S. 326.

⁶ Furåker, Bengt. The issue of statutory minimum wages: Views among Nordic trade unions. *Economic and Industrial Democracy*. Vol. 41, no. 2, 2020: 419-435. S. 428, 432.

mellan varandra utan statlig eller europeisk inblandning. Däremot kan det fortfarande existera skillnader mellan hur arbetsmarknadens parter uppfattar problematiken kring en lagstadgad minimilön. Parterna kan identifiera olika problem som påverkar dem mer än den andra parten. Studiens samhällsvetenskapliga bidrag är att fördjupa förståelsen om arbetsgivarnas uppfattningar om en lagstadgad minimilön för EU:s medlemsstater. Studien kommer jämföra arbetsgivarorganisationernas uppfattningar med de fackliga organisationernas uppfattningar, även om deras åsikter redan har lyfts fram i den tidigare forskningen. Anledningen till det är att diskussionerna har intensifierats sedan von der Leyen tillträdande som EU-kommissionens nya ordförande 2019 och diskussionerna har fortsatt att öka under 2020 med direktivförslaget. Den här studien kan åskådliggöra nya fackliga uppfattningar.

1.1 Syfte och frågeställning

Diskussionen kring lagstadgad minimilön har intensifierats sedan Ursula von der Leyen presenterades som EU-kommissionens nya ordförande. Det finns ett medhåll från fackförbund och arbetsgivare att en sådan inblandning skulle resultera i att den svenska arbetsmarknadsmodellen urholkas. Syftet med denna studie är att undersöka hur spänningarna mellan EU:s förslag och den svenska modellen uppfattas från fackliga organisationer och arbetsgivare när det kommer till lagstadgade minimilöner ur ett svenskt perspektiv. Både texter från centralorganisationer och förbund under centralorganisationerna kommer att användas. Studien har inte som syfte att empirisk bevisa att den svenska modellen är hotad, utan endast hur arbetsmarknadens parter uppfattar situationen. Det ska undersökas med hjälp av Carol Bacchis ”What’s the problem represented to be?”-verktyg för diskursanalys. I uppsatsen avses följande frågeställningar att besvaras:

- Hur uppfattar arbetsmarknadens parter i Sverige (fackförbund och arbetsgivarorganisationer) EU:s förslag om lagstadgad minimilön?
- Vilka problem med lagstadgad minimilön identifierar arbetsmarknadens parter från ett svenskt perspektiv?

2. Tidigare forskning

I en rapport behandlar Eldring och Alsos (2012) hur de nordiska regimerna ser på en eventuell framtida lagstadgad minimilön och hur deras utgångsläge för det ser ut, samt analyserar huruvida vi går emot en europeisk lagstadgad minimilön. Rapporten visar på att det existerar ett motstånd mot minimilöner i Norden från fackens sida vilket skiljer sig från flesta medlemsstater inom EU. Skepticismen från de nordiska länderna förklaras att fackförbunden är starka och att kollektivavtal i dessa länder har en hög täckningsgrad.⁷ Furåker (2017) har använt sig av en kvantitativ enkätstudie för att identifiera attityderna på facklig förbunds nivå i Sverige, Island, Norge, Danmark och i Finland. Studien kombinerar detta med intervjuer som bidrar med eventuella motiveringar till skepticismen, vilket kompletterar väl med rapporten från Eldring och Alsos (2012). Resultatet visar på att det existerar en allmän negativ syn hos förbunden angående en lagstadgad minimilön, framförallt från svenskt håll. Argument för en lagstadgad minimilön är att oorganiserade arbetare ska få en anständig lön, förhindra lönedumpning och fattigdom.⁸ Enligt Müller och Schulten (2020) skulle en europeisk minimilön som ligger på 60 % av den nationella medianlönen förbättra livssituationen för miljoner av låginkomstarbetare runt om i Europa. De skriver att diskussionen kring minimilöner inom EU har pågått under en lång tid. Men tankarna om en lagstadgad minimilön blev mer realistisk när den sociala pelaren infördes 2017. Princip 6 i den sociala pelaren innebär att varje arbetare inom EU har rätt till en lön som ska ligga på en nivå som ska ge en skälig levnadsstandard för arbetaren med familj. Kommissionens initiativ till lagstadgad minimilön kan motiveras från den sociala pelaren.⁹ Furåker (2017) skriver att fackförbunden inte anser att en lagstiftning är den bästa metoden för arbetare att få en skälig lön. De tror att en reglering på minimilöner skulle minska fackförbundens roll i samhället. Det kan leda till lägre löner i kollektivavtalen och en annan risk är att färre människor skulle bli medlem i facken på grund av att de inte ser någon fördel i det, vilket kan påverka lönerna i framtiden. Studien visar att de flesta nordiska fackförbunden är nöjda med nuvarande system och anser att EFS inte ska sträva efter någon lagstadgad minimilön för EU:s medlemsstater. Däremot visar det sig att förbunden har olika åsikter kring fördelarna med lagstadgad minimilön.

⁷ Eldring, Line & Alsos, Kristin. *European minimum wage: A Nordic outlook*. Norge: Forskningsstiftelsen FAFO. 2012. S. 71-72.

⁸ Furåker. The issue of statutory minimum wages: Views among Nordic trade unions. S. 419, 431

⁹ Müller, Torsten, Schulten, Thorsten. The European Minimum Wage on the Doorstep. *ETUI Policy Brief*. No. 1, 2020: 1-7. S. 1, 5.

Studien visar att fackföreningar inom hälso- och sjukvård är mer benägna att se fördelar med en lagstiftning. Studien visar även att det finns ett svagt samband mellan fackföreningarnas storlek och attityd till lagstadgad minimilön. Större organisationer tenderar att ha en negativ syn jämförelsevis med mindre organisationer.¹⁰

Eldring och Alsos (2012) skriver att under en konferens organiserad av Nordens Fackliga Samorganisation (NFS) uttalade sig flera ordföranden från de ledande fackförbunden i Norden att de stöttar minimilön så länge den är baserad på kollektivavtal ur ett nordiskt sammanhang och inte är statlig reglerad. Nordiska fackförbunds motstånd till europeiska minimilöner är huvudsakligen baserad på en oro att det ska leda till fler överstatliga EU-regleringar, samt rädsla för dess konsekvenser. Nordiska fackförbund visar ett tydligt motstånd mot lagstadgade minimilöner, däremot skriver Eldring och Alsos (2012) att från ett utanförperspektiv kan motståndet ses som osolidariskt på grund av att den europeiska minimilönen är till för att förbättra arbetstagares löner i länder med låga minimilöner som övriga fackförbund i Europa har som mål.¹¹ Europeiska fackförbund börjar bli allt mer positivt inställda till lagstadgade minimilöner, medan svenska fack och arbetsgivare visar ett starkt motstånd skriver Lovén Seldén (2020).¹² Eldring och Alsos (2012) fortsätter att skriva att de nordiska fackförbunden är välorganiserade, med många medlemmar som har ett brett välskyddat kollektivavtal och fackförbunden har bra relationer med arbetsgivarorganisationer. Men att de anser att allt detta riskeras om en eventuell lagstadgad minimilön införs inom EU, genom att nordiska kollektivavtalssystemet försvagas.¹³ Lovén Seldén (2020) menar på att de nordiska fackförbunden har mer att förlora om EFS beslutar sig driva en mer aktiv agenda, som en följd av det fokuserar nordiska fackförbund på ”damage control” för att bromsa radikala förslag.¹⁴ Ett radikalt förslag kan just vara en europeisk minimilön, där europeiska fack är positiva till en lagstiftning och nordiska fack är negativt inställda.

¹⁰ Furåker. The issue of statutory minimum wages: Views among Nordic trade unions. S. 431-432.

¹¹ Eldring & Alsos. *European minimum wage: A Nordic outlook*. S. 84–85.

¹² Lovén Seldén. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. S. 338.

¹³ Eldring & Alsos. *European minimum wage: A Nordic outlook*. S. 84–86.

¹⁴ Lovén Seldén. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. S. 327.

Larsson och Lovén Seldén (2014) har skrivit ett kapitel i boken "Förhoppningar och farhågor - Sveriges första 20 år i EU". I kapitlet "Facket och EU" diskuteras de europeiska fackens relation till den europeiska nivån, det fackliga samarbetet i Europa samt hur svenska fackförbund ser på det europeiska samarbetet. När det gäller samarbetet mellan fackförbunden i Europa skriver Larsson och Lovén Seldén (2014) att det existerar tre hinder. Det första är arbetsgivarorganisationer är negativt inställda på kollektivavtalsförhandlingar på europeisk nivå. De eftertraktar en decentralisering gällande kollektivavtalsförhandlingar på en nationell nivå. Det andra hindret är att fackföreningar har en begränsad makt inom EU och har få möjligheter att påverka EU-policies trots sin institutionaliserade roll. Det sista hindret är samarbetet mellan fackföreningarna i Europa; det finns vissa svårigheter att komma överens om gemensamma mål. Det har historiskt varit svårt med samarbetet mellan fackföreningarna i Europa. Författarna skriver att det beror på att fackförbund i olika länder har olika intressen, ideologier, resurser, traditioner och det beror även på deras nationella ställning.¹⁵ Gennard och Newsome (2005) lyfter även upp språket som en barriär när det kommer till utvecklingen av fackligt transnationellt samarbete. Språkbarriärer försvårar att utveckla förtroendet mellan alla dessa förbund och saktar ner tempot på möten, vilket påverkar progressiviteten på mötena.¹⁶ Kay (2005) adderar att många fackförbund inte har avdelningar inriktade på internationellt arbete och språkbarriärer försvårar den informella kommunikationen som utvecklar relationerna och förtroendet förbunden emellan.¹⁷ Larsson och Lovén Seldén (2014) skriver trots detta att EU har haft en viktig roll för facken ur ett politiskt och ett ekonomiskt perspektiv. Framförallt i krisdrabbade länder med svagare kollektivavtal, där EU har hjälpt till med åtstramningspaket. Det fackliga samarbetet har gjort mycket nytta för arbetstagare med svaga kollektivavtal, däremot är det svårt att utveckla samarbetet ytterligare på grund av de interna samarbetssvårigheterna.¹⁸

Bengtsson, Larsson och Lovén Seldén (2016) visar i sin forskningsrapport att ekonomiska resurser, lagstiftningsskillnader och olika partsrelationer hindrar transnationellt samarbete

¹⁵ Larsson, Bengt & Lovén Seldén, Kristina, Facket och EU. I *Förhoppningar och farhågor - Sveriges första 20 år i EU*, Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet, Göteborg, 2014. S. 285-287, 293-294 296-297.

¹⁶ Gennard, John & Newsome, Kirsty. Barriers to Cross-Border Trade Union Cooperation in Europe: The Case of the Graphical Workers. *Industrial Relations Journal*. Vol. 36, no. 1, 2005: 38-58. S. 53.

¹⁷ Kay, Tamara. Labor transnationalism and global governance: the impact of NAFTA on transnational labor relationships in North America. *American Journal of Sociology*. Vol. 111 no. 3 2005: 715-756. S. 745.

¹⁸ Larsson & Lovén Seldén, Facket och EU. S. 286, 300.

mellan facken, snarare än skillnader språk, kultur och ideologi. De kulturella skillnaderna utgör ändå ett visst hinder för samarbetet; man har olika syn på hur man ska agera i sociala sammanhang. Det kan variera från hur man passar mötestider, agerar socialt och hur mycket man kommunicerar under möten. Likt Gennard och Newsome (2005) nämner författarna att språkbarriärerna påverkar tempot i möten. På grund av att alla inte väljer att kommunicera på engelska, läggs det stora resurser på olika tolkar vid tal eller vid dokumentöversättning. Det är kostsamt både ekonomiskt och tidsmässigt.¹⁹

I en artikel av Lovén Seldén (2020) undersöker hon det fackliga samarbetet i Europa och med en inriktning på den intensifierade debatten kring europeisk lagstadgad minimilön från ett svenskt perspektiv. Hon kombinerar olika teorier om industriella regimer med idéer kring metaorganisationer, vilket är ett angreppssätt som är relevant för att undersöka fackförbunds maktresurser i samhället. Undersökningen visar på att fackföreningar runt om i EU generellt har det svårt att samarbeta med varandra, framförallt mellan de nordiska fackföreningarna och de övriga fackföreningarna i Europa. Lovén Seldén (2020) påpekar att det existerar någon form av konflikt mellan nordiska och övriga Europas fackförbund liksom Larsson och Lovén Seldén (2014) skrev. En av de oenigheterna är diskussionen kring lagstadgad minimilön, som även Eldring och Alsos (2012) och Furåker (2017) påvisade. Lovén Seldén (2020) skriver att nordiska fackförbund har en stark kollektiv metaorganisation samt har välutvecklade regionala samarbeten. Det nordiska fackliga samarbetet karaktäriseras av en hög intern samordning, vilket skiljer sig från resten av Europa. Denna starka nordiska samordning resulterar i att de är väl förberedda vid EFS-möten, där de ofta talar tillsammans. Den nordiska samordningen har inte en positiv syn av övriga fackförbund i Europa, utan den existerar en misstänksamhet mot den. En annan skillnad mellan fackförbunden är deras syn kring EU-integration. Vissa nationella fackföreningar föredrar mer federalism inom EU, medan vissa fackföreningar inklusive svenska argumenterar för att EU ska vara ett mellanstatligt samarbete. Avslutningsvis skriver Lovén Seldén (2014) att de länder med fackliga starka

¹⁹ Larsson, Bengt, Lovén Seldén, Kristina & Bengtsson, Mattias, *Nordiska perspektiv på transnationellt fackligt samarbete i Europa [Elektronisk resurs] former, hinder, utmaningar och strategier*, University of Gothenburg, Gothenburg, 2016. S. 115–119.

organisationer och har en stark förhandlingsstyrka vill bevara nuvarande system, vilket även studien av Furåker (2017) påpekade.²⁰

Avslutningsvis kan vi konstatera att det saknas en mer djupgående akademisk bevakning av svenska arbetsgivarorganisationers uppfattningar och åsikter kring lagstadgad minimilön. Lovén Seldén (2020) påpekade att svenska fack och arbetsgivare visar ett starkt motstånd mot lagstadgad minimilön, men arbetsgivarnas motstånd synliggörs inte lika genomgripande som fackförbundens motstånd. Min studie kommer därmed fylla en forskningslucka.

²⁰ Lovén Seldén. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. S. 325–326, 328–329, 338–339.

3. Teori

Den här uppsatsen kommer att använda sig av Carol Bacchis diskursanalytiska ”What’s the problem represented to be?”-verktyg (WPR). Det är ett ramverk som både kan användas ur ett teoretiskt och ett metodologiskt perspektiv, vilket kommer att användas i den här uppsatsen. WPR är en kvalitativ metod inriktad på att analysera policydokument, men den har en bred funktionalitet och kan användas i flera olika typer av textanalyser.²¹ I den här delen kommer uppsatsen teoretiska del att presenteras och i nästkommande del kommer den metodologiska utgångspunkten att presenteras. Innan jag går in på att förklara diskursanalys så ska även socialkonstruktionismen förklaras på grund av att den diskursanalysen har sin grund i den.

3.1. Socialkonstruktionism

En av grunderna som WPR bygger på är socialkonstruktionismen, som utmanar och problematiserar ordet kunskap och vad som egentligen menas med sanning. Den allmänna bilden kring vad som är kunskap och hur vi förstår världen kommer ifrån objektiva och opartiska observationer av händelser. Socialkonstruktionismen menar att det inte existerar objektiv sann verklighet, utan det finns flera parallella verkligheter och man kan inte säga att någon av dessa verkligheter är den sanna. Om man använder sig av socialkonstruktionismen ska man förhålla sig kritisk och skeptisk till det mer självklara sättet att förstå världen.²² Ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv ser man samhället som en social konstruktion som har skapats och upprätthålls av människor genom sociala processer.²³ I socialkonstruktionismen är det språket som är det mest centrala. Man menar att språket är ett uttryck för verkligheten och det går inte att urskilja dem två.²⁴ Vi formar vår bild av verkligheten genom kunskap som vi alltid producerar när man tolkar språk. Individer tolkar språk på olika sätt, vilket betyder att den bild av verkligheten man har format sig kan skilja från person till person.²⁵ WPR har som

²¹ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017. S. 217–218.

²² Burr, Viv. Social Constructionism. I *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* [Elektronisk resurs] vol. 26 /c editors-in-chief: James D. Wright, 2. ed., Elsevier, Inc., Amsterdam, 2015 222–227. S. 223.

²³ Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000 S. 104.

²⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012. S. 28.

²⁵ Burr. Social Constructionism. S. 223–224.

sagt sin grund i socialkonstruktionismen och Bacchi har inspirerats kring idén att samhällsfenomen och olika samhälleliga kategorier är socialt konstruerade. Dessa sociala konstruktioner anses förändras över tid, men kan även förändras över kulturgränserna. Det socialkonstruktionistiska perspektivet uppmanar att man ska identifiera och undersöka begrepp i texter och vilken roll de spelar i en bestämd problemförståelse, vilket är relevant för den här studiens angreppssätt.²⁶

3.2 Diskursanalys

Diskursanalysen har som sagt sin grund i socialkonstruktionismen och i likhet med socialkonstruktionismen är språket det mest centrala.²⁷ Språket hjälper till att skapa våra representationer av verkligheten. Genom olika diskurser ges den fysiska världen mening och betydelse. Det är språket som utformar den sociala världen, men den sociala världen förändras om diskursen förändras.²⁸ Diskurs är ett brett begrepp som används ofta men som kan ha olika innebörder. Bergström och Boréus (2012) beskriver diskurs som en form av social praktik som med hjälp av språkanvändningen i både tal och skrift genomförs. Diskurser bevarar sociala relationer, men kan samtidigt konstruera nya sociala identiteter. I diskursanalysen anses text och ord styra hur man uppfattar verkligheten.²⁹ Winther Jørgensen & Phillips (2000) skriver att ”...en diskurs är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”.³⁰ Den här studien kommer följaktligen bli en del av diskursen gällande lagstadgad minimilön, som omfattar allt språkligt i text eller tal om ämnet.

Carole Bacchis diskursanalytiska WPR-verktyg har sin grund i det socialkonstruktionistiska angreppssättet och man kan använda sig av WPR-verktyget när man vill analysera policytexter eller andra former av texter. Policytexter skapas och har som uppgift att genomföra någon slags förändring beroende på vilket område förslaget är inriktat på. Det finns en problematisering i exempelvis samhället och därför tas en policy fram som har i avsikt att lösa

²⁶ Bacchi, Carol Lee, *Analysing policy: what's the problem represented to be*, Pearson, Frenchs Forest, N.S.W., 2009. S. 264.

²⁷ Bergström & Boréus. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. S. 23.

²⁸ Winther Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys som teori och metod*, S. 15–16.

²⁹ Bergström & Boréus. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. S. 23.

³⁰ Winther Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys som teori och metod*, S. 7.

problematismen.³¹ WPR innebär att man ska studera representationerna av problemet och inte problemet i sig. Enligt Bacchi är alltid syftet med varje politiska policyförslag att skapa förändring och därför utgår man från att varje policy innehåller explicita och implicita antaganden om att det existerar problem som kräver någon form av lösning, som det politiska policyförslaget ska innehålla. De implicita och explicita problemframställningarna i dessa texter bör alltså granskas.³² När man använder policy och texter som diskurs i en diskursanalys fokuserar man på hur dessa texter är skrivna, vilken kunskap och vilka begrepp och tolkningar som artikelförfattarna använder för att försvåra andra lösningar till problematiseringen.³³ Bacchi (2009) menar att i varje policy finns det en problematisering som påverkar samhället på något vis. Hon anser att vi styrs genom problematiseringarna och inte enbart genom policys. Bacchi (2009) anser därför att det är mer relevant att diskutera och analysera hur själva problemet är framställt. Det är alltså inte intressant att empiriskt bevisa om problemet är sant eller falskt.³⁴ Bacchis diskursanalytiska WPR-verktyg är således relevant att använda i den här studien eftersom studiens syfte är att identifiera och undersöka uppfattningar och problemrepresentationer från fack- och arbetsgivarorganisationer. För att analysera policydokument har Bacchi konstruerat 6 frågor som man kan använda för att analysera texter. Frågorna är följande:

- “1. What’s the problem represented to be in a specific policy?
2. What presuppositions or assumptions underlie this representation of the problem?
3. How has this representation of the problem come about?
4. What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the problem be thought about differently?
5. What effects are produced by this representation of the problem?
6. How/where is this representation of the ‘problem’ produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?”³⁵

³¹ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 31, 263.

³² Ibid. S. 1, 34.

³³ Bacchi, Carol Lee, *Women, policy and politics: the construction of policy problems*, SAGE, London, 1999. S. 39-40.

³⁴ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 31.

³⁵ Ibid. S. 48.

Frågorna kommer att presenteras tydligare och hur studien kommer att använda dem i metoddelen.

4. Metod och material

Den här studiens metodologiska angreppssätt kommer som nämnts att vara Carole Bacchis diskursanalytiska ”What's the problem represented to be?” – Vad är representationen av problemet? (WPR). En stor fördel med valda metod är att frågorna och metoden anpassas efter den tänkta analysen i studien. WPR består av 6 frågor som tidigare har presenteras, men denna uppsats kommer inte att använda sig av alla frågor. Frågorna som har valts att vara mest lämpliga för den här uppsatsen är fråga 1, 2 och 5. Anledningen till att fråga 3 och 6 har exkluderats är på grund av att det skulle kräva en mer omfattande undersökning än uppsatsformatet medger, då de fokuserar på bakomliggande historiska faktorer. Fråga nummer 4 valdes bort på grund av det finns stora likheter med fråga 2 och 5. I följande delkapitel kommer de valda frågorna, material, urval och avgränsningar att presenteras.

4.1 Metod

Nedanför presenteras de valda frågorna och kommer att beskrivas vad Bacchi menar med frågorna. Frågorna har även översatts till svenska för att underlätta arbetet. Följande frågor kommer att ställas till de valda texterna i analys och resultatdelen av uppsatsen för att besvara frågeställningen.

Fråga 1. Hur är problemet med x framställt?

En grundläggande del i WPR är att varje policy är framtagen på grund av ett problem och policyn ska försöka lösa problemet. Bacchi (2009) menar att i varje policy inbegrips en implicit problematisering som man som forskare ska analysera. Det innebär alltså att man med WPR analyserar problematiseringen bakom de valda texterna och inte problemet i sig. Bacchi (2009) skriver att den vanligaste synen på ”policyskapare” är att det är de som löser problemen genom att skriva policies. Problemen anses finnas och bara väntas på att bli lösta. Bacchi (2009) anser att man istället ska ”arbeta baklänges” när man analyserar en policy, vad är det egentligen som representeras som problemet i policyn? Hon nämner dock att policies kan vara komplicerade, i en policy kan det existera flera representationer av problemet, och dessa representationer kan stå i konflikt mot varandra och motsäga varandra. Syftet med fråga 1 är att identifiera underförstådda problemrepresentationer i specifika policies eller i politiska

förslag.³⁶ Frågan i den här studie blir följande; Hur är problemet med lagstadgade minimilöner framställt?

Fråga 2. Vilka underliggande antaganden underbygger problemet?

När man har identifierat de underliggande problemrepresentationerna i texterna går man vidare till fråga 2. Bacchi (2009) skriver att målet med fråga 2 är att ”identifiera och analysera konceptuella logiker som understödjer en problemrepresentation”. Konceptuell logik kan förklaras som att någonting måste vara på plats för att en specifik problemrepresentation ska vara sammanhängande eller vara rimlig. Exempelvis kan konceptuell logik vara språk, värderingar, förutsättningar och antaganden inom en diskurs. Fråga 2 handlar således om att undersöka olika nyckelbegrepp och kategoriseringar i policies eller andra typer av texter.³⁷

Fråga 5. Vilka effekter produceras genom de här representationerna av problemet?

Ett WPR-angreppsätt när man studerar diskursanalys är att antaganden görs gällande att vissa problemrepresentationer skapar skada för deltagare i vissa sociala grupper jämförelsevis med andra sociala grupper. Bacchi (2009) skriver i och med det att man måste ifrågasätta och granska problematiseringen, för att se hur den gynnar vissa och missgynnar andra. Målet med frågan är att identifiera och undersöka hur problemframställningarna gynnar och missgynnar vissa grupper.³⁸

4.2 Material, urval och avgränsningar

Materialet som kommer att användas i denna studie består av 27 antal texter, 17 texter från fackligt perspektiv och 10 texter från arbetsgivarhåll. Alla texter som kommer att användas i studien är insamlade från organisationernas egna hemsidor, genom att jag sökt på ord som *minimilön, minimilöner, lagstadgad minimilön, lagstiftad, tillräckliga minimilöner, europeiska minimilöner* och *EU* för att hitta relevanta texter för studien. För att samla in mitt material på hemsidorna har orden även översatts och sökts på engelska, det fanns ett fåtal texter på engelska men likadana texter existerade på svenska. För att underlätta

³⁶ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 2–4.

³⁷ Ibid. S. 4–5, 7.

³⁸ Ibid. S. 15–18.

undersökningen kommer alla texter vara på svenska. Analysen kommer att bestå av olika typer av texter som har publicerats på deras hemsidor, vilket är artiklar, blogginlägg, intervjuer, krönikor, pressmeddelanden, rapporter och yttranden. Totalt har jag gått igenom hemsidor hos 30 olika arbetsgivarorganisationer och 54 olika fackliga organisationer. I studien kommer texter från fyra arbetsgivarorganisationer och åtta fackliga organisationer att användas, på grund av att det var få arbetsgivarorganisationer som har uttalat sig i frågan om lagstadgad minimilön. De organisationer från fackligt- och arbetsgivarhåll som har publicerat dessa texter kommer att presenteras i analysdelen. Materialet har tidsavgränsats mellan 2019 och 2020; anledningen till det är att diskussionerna har intensifierats gällande lagstadgad minimilön inom EU i och med Ursula von der Leyen tillträdande som EU-kommissionens nya ordförande 2019.

Jag kommer inte att använda varje text jag har funnit på deras hemsidor, vilket innebär att ett urval av materialet har genomförts. Vissa texter har valts bort på grund av att de har varit synonyma med andra texter som samma organisation har publicerat. Andra texter har valts bort för att texten har gemensamt skrivits av flera olika organisationer, det blir då svårt att avgöra om det existerar vissa skillnader i hur man uppfattar lagstadgad minimilön. Däremot har få texter sorterats bort och en stor majoritet av de tillgängliga texterna kommer att användas som material.

4.3 Validitet och intersubjektivitet

Den här studien har sin grund i ett socialkonstruktionistiskt perspektiv, vilket komplicerar frågan kring studiens validitet. Validitet kan beskrivas som om forskaren mäter, eller fångar det som den är avsedd att mäta/fånga, det vill säga om undersökningen man genomför kan besvara våra frågeställningar. När man använder sig av socialkonstruktionism så förutsätter man att det inte existerar några objektiva sanningar, vilket är en vanlig kritik mot användningen av socialkonstruktionistiskt angreppssätt för att frågan om validitet förändras. Forskaren med detta perspektiv är delaktig att skapa studieobjektet och ens egna förkunskaper kring objektet beslutar vilka svar som finns på frågan. En undersökning ska alltid eftersträva

att ha en så god validitet som möjligt. Det kan uppnås med det här perspektivet genom att man förbättrar sin förståelse kring den sociala kontexten där sin undersökning äger rum.³⁹

En god intersubjektivitet innebär att olika personer använder samma metod och undersöker samma fenomen bör de få liknande resultat. Det finns en grundläggande problematik kring intersubjektiviteten vid en diskursanalys. En kritik mot användningen av diskursanalys är att den har en dålig intersubjektivitet. Bergström och Boréus (2012) menar att kraven på intersubjektivitet inte försvinner för att studiens utgångspunkt är konstruktivistisk. Oavsett vilken teoretisk utgångspunkt man använder i en studie, ska man noggrant förklara och redovisa hur man uppnådde sitt resultat. Genom sin noggrannhet som forskare ökar möjligheten för andra forskare att uppnå samma resultat. Även om socialkonstruktionismen bygger på den förutsättningen att det inte existerar några objektiva sanningar påverkar det inte kraven på intersubjektivitet. Forskaren måste förstå och tolka hur diskurser fungerar i sociala sammanhang. Det är ett krav att motivera dessa tolkningar för att forskningsproblemet inte handlar om hur den individuella forskaren upplever en diskurs. Utan diskurs är ett fenomen som kan förstås intersubjektivt, därför är det just viktigt att vara noggrann som forskare. En annan del som kan påverka studiens validitet på ett positivt plan är om undersökningen använder sig av ett relevant analysverktyg.⁴⁰ WPR är ett relevant analysverktyg för att besvara de ställda frågeställningarna i den här studien, vilket förbättrar validiteten. Det blir således viktigt för mig i den här analysen att vara tydlig och noggrann när jag genomför min analys och redovisar vad mina slutsatser är baserade på för att studiens validitet och intersubjektivitet ska vara god.

Innan arbetet med analysen påbörjades var det viktigt att noggrant läsa igenom det valda materialet för att få en övergripande bild av hur arbetsmarknadens parter uppfattade den allt mer intensifierade situationen med en potentiell lagstadgad minimilön. Bacchi (2009) menar på att man ska utgå från lösningarna som presenteras i texterna för att lösa problemrepresentationen.⁴¹ Det innebär att jag noggrant läste igenom de åtgärder som presenterades implicit och explicit om problemet med en europeisk minimilön. Jag har

³⁹ Bergström & Boréus. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. S. 41–42.

⁴⁰ Ibid. S. 42, 405–406.

⁴¹ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 2.

fokuserat på att identifiera de mest förekommande problemrepresentationerna i texterna, på grund av att det är dem som är de mest relevanta att belysa. WPR har som sagt sin grund i socialkonstruktionismen, vilket innebär att vi måste tolka språk och i denna uppsats blir det att vi måste tolka texterna. Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar på att man ska ge läsaren en möjlighet att bilda sin egen uppfattning genom utdrag från sitt material.⁴² Därför kommer citat från de valda texterna att användas i analysen för att förbättra läsarens förståelse kring materialet.

⁴² Winther Jørgensen & Phillips, Diskursanalys som teori och metod, S. 123.

5. Analys

I följande kapitel kommer det insamlade materialet att redovisas och analyseras. Som tidigare presenteras kommer analysen att baseras på Bacchis metod och teori WTP. Vi kommer att analysera texter utifrån de valda frågorna som presenterades i föregående kapitel. Vi börjar med fråga 1, där vi ska försöka ta reda på vad som egentligen anses vara problemet enligt arbetsmarknadens parter utifrån valda material. Arbetsmarknadens parter kommer att analyseras under samma fråga men separat för att förtydliga och avskilja deras åsikter. Därefter går vi vidare till fråga 2 för att undersöka vilka underliggande antaganden och vilka uppfattningar som framgår för hur problemet framställs. Vi avslutar med fråga 5 för att undersöka hur problemframställningarna gynnar och missgynnar vissa grupper. I vår analys är syftet att besvara hur arbetsmarknadens parter uppfattar direktivförslaget om en europeisk minimilön och vilka problem de identifierar med en eventuell lagstiftning.

Nedanför kommer en kort presentation av valda organisationer från fackligt- och arbetsgivarhåll att göras för att förtydliga deras positioner på den svenska arbetsmarknaden. När man blir medlem inom ett fackförbund tillhör oftast det fackförbundet någon av centralorganisationerna LO, TCO eller Saco. Centralorganisationer driver gemensamma frågor för de sammanslutande fackförbunden, men det är oftast fackförbunden som förhandlar om avtal.

Fackliga organisationer

Landsorganisationen (LO)

LO är en facklig centralorganisation som bildades 1898 och består av 14 fackförbund och har ungefär 1,5 miljoner medlemmar. Sedan grundandet har LO haft ett nära samarbete med Socialdemokraterna (S) och med det socialdemokratiska ungdomsförbundet (SSU). LO arbetar för att driva arbetsmarknadspolitiska frågor åt sina medlemmars intressen.⁴³

Industrifacket Metall

IF Metall grundades 2006 genom en sammanslagning av fackförbunden Metall och Industrifacket.⁴⁴ IF Metall är ett fackförbund för de som arbetar inom industrin och ingår i

⁴³ Fackförbund. LO. <https://fackforbunden.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁴⁴ IF Metall. Historik. <https://www.ifmetall.se> (Hämtad 2020-12-13)

LO. IF Metall har över 300 000 medlemmar inom industrin. Fackförbundet arbetar för att medlemmarna inte ska arbeta med sämre ersättning eller arbetsvillkor än vad som står i kollektivavtalet som är fackföreningens kärna.⁴⁵

Svenska transportarbetareförbundet

Svenska transportarbetareförbundet bildas 1897 och är ett fackförbund inom LO och har ungefär 57 000 medlemmar. Transportens uppgift är att arbeta för sina medlemmars intressen på arbetsmarknadens och inom näringslivet.⁴⁶

Tjänstemännens centralorganisation (TCO)

TCO är en facklig centralorganisation och är en sammanslutning av 13 fackförbund. TCO bildades 1944 och har ungefär 1,4 miljoner medlemmar. De arbetar för goda villkor i arbetslivet genom att påverka politiken och samhällsutvecklingen.⁴⁷

Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)

Saco är en facklig centralorganisation och består av 21 fackförbund. Saco grundades 1947 och har ungefär 700 000 medlemmar. Sacos mål är att förbättra arbetsvillkoren för Sveriges akademiker.⁴⁸

Akademikerförbundet SSR

Akademikerförbundet SSR grundades 1972 och är ett fackförbund inom Saco och har ungefär 74 000 medlemmar. Det är det ledande fackförbundet för samhällsvetare och arbetar med frågor som påverkar medlemmarna och deras arbetsvillkor.⁴⁹

Sveriges Farmaceuters

Sveriges Farmaceuter är ett fack- och professionsförbund inom Saco. Sveriges Farmaceuter grundades 1903 och har ungefär 7100 medlemmar.

Förhandlings- och samverkansrådet PTK

⁴⁵ IF Metall. Om oss. <https://www.ifmetall.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁴⁶ Transportarbetareförbundet. Om oss. <https://www.transport.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁴⁷ TCO. Detta är TCO. <https://www.tco.se/om-tco> (Hämtad 2020-12-13)

⁴⁸ Saco. Saco driver akademikers frågor. <https://www.saco.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁴⁹ Akademikerförbundet SSR. Sverige ledande samhällsvetarförbund <https://akademssr.se> (Hämtad 2020-12-13)

PTK grundades 1973 och är en organisation som består av 25 fackförbund. PTK representerar ungefär 900 000 privatanställda tjänstemän och arbetar för att förbättra deras arbetsvillkor.⁵⁰

Arbetsgivarorganisationer

Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv är en arbetsgivarorganisation och företräder 60 000 företag och 50-bransch och arbetsgivarorganisationer. Svenskt Näringsliv bildades 2001 genom en sammanslagning av Sveriges Industriförbund och Svenska Arbetsgivareföreningen. Svenskt Näringsliv driver frågor som är viktiga för alla typer av företag och oavsett bransch, men även för företag som inte existerar men som kan skapas i framtiden.⁵¹

Almega

Almega är en arbetsgivarorganisation inom tjänstesektorn och är en del av Svenskt Näringsliv. Almega och dess medlemsföretag representerar 11 000 företag. Almega erbjuder medlemsföretagen råd inom olika arbetsgivarfrågor.⁵²

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

SKR är en arbetsgivar- och medlemsorganisation för Sveriges kommuner och regioner. SKR driver frågor om medlemmarnas intresse och stödjer och bidrar med verksamhetsutvecklingen till kommuner och regioner.⁵³

Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket är en arbetsgivarorganisation för statliga arbetsgivare och är en förvaltningsmyndighet. Arbetsgivarverket uppgift är att bland annat utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken.⁵⁴

⁵⁰ PTK. Hur styrs PTK? <https://www.ptk.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁵¹ Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv är företagsamhetens röst i Sverige. <https://www.svensktnaringsliv.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁵² Almega. Almega är Sveriges ledande organisation för tjänsteföretag <https://www.almega.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁵³ SKR. Om SKR <https://skr.se> (Hämtad 2020-12-13)

⁵⁴ Arbetsgivarverket. Strategi för statliga arbetsgivare. <https://www.arbetsgivarverket.se> (Hämtad 2020-12-13)

5.1 Hur framställs problemet med lagstadgade minimilöner?

Syftet med den första frågan är att identifiera vad som egentligen anses vara det riktiga problemet i texterna. Bacchi (2009) menar att ska ”arbeta baklänges” för att identifiera de riktiga problemen.⁵⁵ Frågan handlar om att svara på hur arbetsmarknadens parter framställer problemet med lagstadgade minimilöner för Sverige och för EU:s medlemsstater från ett svenskt perspektiv.

5.1.1 Fackliga organisationer

I januari 2020 presenterades en första konsultation från EU-kommissionen angående europeiska minimilöner. Det är något som Göran Arrius, Sacos ordförande reagerade på, han säger:

- Det här är ett hot mot den svenska modellen för lönebildning, där parterna självständigt ansvarar för lönebildningen, utan inblandning från svenska staten eller EU.⁵⁶

Sveriges fackliga organisationer anser att den svenska arbetsmarknadsmodellen, där arbetsmarknadens parter har ansvar över lönebildningen utan statlig eller politisk inblandning, är utmanad av EU:s planer för en europeisk minimilön. Arrius fortsätter:

- Den politiska inblandning i lönebildningen som ett EU-direktiv innebär riskerar att hämma löneutvecklingen på hela arbetsmarknaden, och kan påverka Sveriges tillväxt negativt på sikt. Den kris vi befinner oss i ger än fler skäl att värna det system som vi vet varit gynnsamt för ekonomin...⁵⁷

Ett direktiv kan påverka lönerna negativt i Sverige, vilket slutgiltigen påverkar hela ekonomin. Han använder situationen med covid-19 för att poängtera att man inte ska riskera ekonomin ytterligare. Ett av de mest återkommande problemen med en lagstadgad minimilön från fackligt perspektiv är om lönerna. Therese Svanström, TCO:s ordförande säger:

⁵⁵ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 2–4.

⁵⁶ Saco. Kommissionens underlag om minimilöner respekterar inte den svenska kollektivavtalsmodellen. Uppdaterad: 2020-01-14. <https://www.saco.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁵⁷ Saco. EU-direktivet om minimilöner kan pressa svenska löner nedåt. Uppdaterad: 2020-10-28. <https://www.saco.se> (Hämtad 2020-12-16)

- Jag har stor förståelse och respekt för att situationen ser olika ut i olika medlemsländer. På många håll får inte löntagare rimliga löner och det är inte acceptabelt. Men en europeisk minimilön är inte lösningen på de utmaningar vi står inför. Det Europa behöver är starkare parter på arbetsmarknaden – och EU skulle kunna göra mycket för att stärka partssamverkan där det behövs. Den svenska lönebildningen, som bygger på starka parter, har levererat reallöneökningar i decennier. Kommissionens ambitioner riskerar att göra enorm skada...⁵⁸

Svanström nämner att många arbetare inom EU inte får tillräckliga löner, men anser inte att en lagstiftning skulle förbättra lönerna. Enligt Svanström kan lösningen vara att fler länder skulle efterlikna den svenska modellen med ett bättre samarbete mellan arbetsmarknadens parter, med hjälp av EU. En av riskerna är att svenska reallöner som har ökat i decennier, riskeras att stagneras. Tomas With, IF Metalls vice förbundsordförande, menar att av de egentliga problemen är att medlemsländer inte har tillräckliga förutsättningar för att organisera sig för att förhandla om lönerna. With påpekar att ”facklig styrka byggs underifrån, inte uppifrån”.⁵⁹ Arrius har liknade åsikter och anser att en lagstiftning är fel väg att gå för EU, Arrius skriver att EU kan motverka låga löner genom att fokusera på att höja organiseringen av arbetsmarknadens parter och stärka samarbetet mellan dem.⁶⁰

I direktivförslaget har man försökt att göra ett undantag för länder som inte har en lagstadgad minimilön. IF Metall anser att man hellre vill ha en rekommendation istället för ett direktiv, för att förbättra kollektivavtalen i de länder som redan har en lagstadgad minimilön och samtidigt kan Sverige fortsätta som vanligt med sin modell.⁶¹ Saco anser att det är problematiskt oavsett direktiv eller rekommendation för man inte vet hur det skulle utformas.⁶² Men problem kvarstår även med undantaget, With säger:

- Vi har redan i dag ett så starkt skydd vi kan ha, eftersom det står i EU:s fördrag att löner är en nationell kompetens som EU inte ska blanda sig i. EU:s arbetsmarknadskommissionär

⁵⁸ TCO. Oroande besked från EU-kommissionen om minimilöner. 2020-09-16. <https://www.tco.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁵⁹ IF Metall. EU:s minimilönepförslag lugnar inte kritikerna. 2020-10-30. <https://www.ifmetall.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁶⁰ Saco. Kommissionens underlag om minimilöner respekterar inte den svenska kollektivavtalsmodellen. (Hämtad 2020-12-16)

⁶¹ IF Metall. EU-lagstiftning om löner måste stoppas. 2020-01-08. <https://www.ifmetall.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁶² Saco. Minimilöner hotar den svenska modellen. 2020-01-16. <https://www.saco.se> (Hämtad 2020-12-16)

Nicolas Schmit hävdar att vi får ett starkare skydd genom direktivet, men vi befarar att det här han komma att hamna i EU-domstolen och då blir det en tolkningsfråga.⁶³

Ett grundproblem med den här frågan är att EU strider mot sitt eget fördrag, men även har EU-domstolen som någon form av skydd som tolkar hur lagar utformas och hur de ska appliceras. Oscar Wåglund Söderström, internationell chef för TCO skriver:

...det som kan se vettigt ut i en lagtext sedermera kan tolkas på ett annat sätt av EU-domstolen, när domstolen tolkar direktivet enligt dess huvudsakliga syfte. Flera artiklar i direktivet är problematiska, och de garantier Sverige får för att bibehålla vårt välfungerande system, håller helt enkelt inte juridiskt. Och det är ju precis av den här anledningen som "löneförhållanden" är undantagna från de områden som EU får reglera.⁶⁴

Man kan tolka att ett av de egentliga problemen är att EU går mot en mer överstatlighet om direktivförslaget blir verklighet. EU har kommunicerats att länder som Sverige får behålla sina lönebildningsmodeller, men det är EU-domstolen som i slutändan tolkar vilka lagar och regler som ska följas. Direktivförslaget framställs att kunna ha en negativ påverkan på den svenska modellen, vilket kan resultera i att ekonomin försämras i Sverige. Det som man kan tolka som det andra egentliga problemen är att länder inte har haft förutsättningar för att organisera sig för att kunna förbättra sina villkor. Ur en facklig synvinkel anser man att EU bör fokusera på att stimulera det området istället. Genom att fokusera på att organisera underifrån är det mer troligt att förändringarna är mer lämpade för arbetare än om de kommer uppifrån.

5.1.2 Arbetsgivarorganisationer

Ett införande av en lagstadgad minimilön framställs vara ett problem för den svenska modellen från ett arbetsgivarperspektiv. När EU-kommissionen presenterade sin första konsultation i januari 2020 reagerade Andreas Åström, chef för näringspolitik och kommunikation på Almega negativt på konsultationen, han säger:

⁶³ IF Metall. EU-lagstiftning om löner måste stoppas. (Hämtad 2020-12-16)

⁶⁴ Wåglund Söderström, Oscar. TCO. EU-förslaget om minimilöner är mycket problematiskt. 2020-10-28. <https://www.tco.se> (Hämtad 2020-10-28)

- Minimilöner på europeisk nivå riskerar att trasa sönder den svenska modellen.⁶⁵

Andreas Åström använder uttryck som *trasa sönder* när han beskriver hur en europeisk minimilön skulle påverka den svenska modellen. Användningen av liknande kraftfulla uttryck för att beskriva hur det skulle påverka den svenska modellen är något Staffan Isling, VD på även SKR har använt sig av när han beskriver situationen. Han beskriver lagstiftningen som:

... en lagstiftning som hotar att undergräva hela kollektivavtalsmodellen.⁶⁶

Ball (1990) i Bacchi (1999) menar att ord och begrepp växlar intentioner och effekter när de existerar inom diskurser. Diskurser har således en makt att konstruera tankemöjligheterna hos individer.⁶⁷ Genom att Åström och Isling använder dessa laddade ord i den här diskursen kan de påverka eller påvisa för läsaren att lagstadgad minimilön är ett allvarligt hot mot den svenska modellen från deras synvinkel.

Anledningen till att lagstadgad minimilön uppfattas att försvaga den svenska modellen förklaras av Anders Edholm chef på EU-kontoret för Svenskt Näringsliv, han skriver:

Från svenskt håll kritiserar initiativet hårt då det riskerar att urholka den välfungerande modellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen.⁶⁸

Han fortsätter:

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsgivarna och facken tar ett huvudansvar för vilka regler som ska gälla på arbetsmarknaden, ett förtroende som förvaltats väl och som under de senaste 25 åren bidragit med reallöneökningar på drygt 65 procent.⁶⁹

⁶⁵ Almega. Minimilöner i EU hotar den svenska modellen. 2020-01-14. <https://www.almega.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁶⁶ Isling, Staffan. SKR. Den svenska modellen tjänar Sverige väl. 2020-11-03. <https://skr.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁶⁷ Ball, Stephen. *Politics and Policy Making in Education: Explorations in Policy Sociology*. London: Routledge, 1990. se Bacchi, Carol Lee, *Women, policy and politics: the construction of policy problems*. London: SAGE, 1999; S.17–18.

⁶⁸ Edholm, Anders. Svenskt Näringsliv. Rör inte våra kollektivavtal. 2020-03-02 <https://www.svensktnaringsliv.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁶⁹ Ibid.

Arbetsgivarorganisationer anser att lagstadgade minimilöner skulle riskera att försämra den svenska arbetsmarknadsmodellen, framförallt när det gäller den svenska kollektivavtalsmodellen, där fackförbund och arbetsgivare förhandlar fram ett kollektivavtal på en arbetsplats utan statlig eller politisk inblandning. Staffan Isling beskriver undertecknandet av Saltsjöbadsavtalet som ”århundradets kanske viktigaste julklapp till svenska folket”.⁷⁰ Den beskrivningen förtydligar för läsaren hur viktig den svenska kollektivavtalsmodellen har varit för Sverige och det svenska folket och ger en bild av att den är värdefull att försvara. Edholm väljer att förtydliga att modellen är *välfungerade* och belyser hur välfungerade den är genom att skriva att den har bidragit med reallöneökningar på drygt 65 procent under de senaste 25 åren. Men att den kan komma att rubbas vid en eventuell lagstiftning. Isling exemplifierar samarbetet mellan fackförbund och arbetsgivare med ett nyligen överenskommet avtal:

Parterna är vana med och bra på att ta ansvar. Så sent som för några timmar sedan kom vi i SKR överens med det största fackförbundet i välfärdssektorn – Kommunal – om ett fyraårigt avtal för deras medlemmar. Det ger kommuner och regioner långsiktiga planeringsförutsättningar och bidrar till långsiktig stabilitet för hela samhället. Det nya avtalet gör det möjligt för kommuner och regioner att göra egna vägval och satsningar utifrån lokala och regionala förutsättningar och behov. Arbetsgivare och fack tillsammans med välfärdens bästa för ögonen. Så fungerar den svenska modellen.⁷¹

Isling visar med sitt exempel att samarbetet mellan fackförbund och arbetsgivare fungerar och tillägger att det överenskomna avtalet kommer att resultera i ”långsiktiga planeringsförutsättningar och bidrar till långsiktig stabilitet för hela samhället”. Genom att kommunicera ut till läsaren att avtal mellan fack och arbetsgivare ”bidrar till långsiktig stabilitet för hela samhället” meddelar man implicit att den långsiktiga stabiliteten i samhället kan i framtiden påverkas om den svenska kollektivavtalsmodellen förändras.

I en rapport av SKR uttrycker de att:

⁷⁰ Isling. Den svenska modellen tjänar Sverige väl. (Hämtad 2020-12-15)

⁷¹ Ibid.

Lönesättning ska fortsatt vara en fråga för medlemsstaternas och parternas ansvar. Det finns inget utrymme i EU-fördragen att hantera lönebildning genom instrument i form av direktiv eller standarder på EU-nivå.⁷²

De menar på att EU-kommissionen inte har behörighet att vidta åtgärder inom lönebildningen på EU-nivå. Edholm skriver:

Lönebildning är i EU-fördrag de facto undantaget från EU-kommissionens befogenheter. Om EU-kommissionen trots det får igenom en bindande lagstiftning så ändras den maktbalans och ansvarsfördelning som råder mellan medlemsstaterna och EU:s institutioner.⁷³

Edholm skriver att om en europeisk minimilön lagstiftas så kommer maktbalansen och ansvarsfördelningen att förändras mellan EU och dess medlemsstater.

Gabriella Sebardt, arbetsrättsjurist på Svenskt Näringsliv säger:

- Det är väldigt tokigt att trycka på alla länder samma regler. En anledning till att EU inte har rätt att lagstifta i alla frågor på det socialpolitiska området är att förutsättningarna skiljer sig så mycket länder emellan att det inte blir effektivt. Medlemsstaterna vill heller inte släppa ifrån sig makten över de här frågorna...⁷⁴

Sebardt anmärker att EU inte har den juridiska rätten på sin sida att införa en allomfattande minimilön för EU:s medlemsstater. Däremot existerar en risk kring hur EU-domstolen tolkar artiklar. SKR skriver i ett yttrande:

Det finns en stor risk att EU-domstolen kan komma att tolka denna artikel på ett sätt som inte är till gagn för vår modell. På längre sikt finns det dessutom stor risk för nya ännu skarpare direktiv som skulle kunna hindra svenska modellen för lönebildning ytterligare.⁷⁵

⁷² SKR. *På gång inom EU hösten 2020*. Stockholm: SKR, 2020-09-14. <https://webbutik.skr.se> (Hämtad 2020-12-15). S. 34.

⁷³ Edholm. Rör inte våra kollektivavtal. (Hämtad 2020-12-15)

⁷⁴ Svenskt Näringsliv. EU:s klåfingrighet hotar svensk lönebildning. 2020-01-20. <https://www.svensknaringsliv.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁷⁵ SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen*. COM 2020 682 final av den 2020-11-20. S. 4.

Ett av de problem som de anmärker på är att EU inte har den lagliga rätten på sin sida att införa en allomfattande minimilön för EU:s medlemsstater, vilket kan tolkas som det egentliga problemet är att EU agerar överstatligt och ingriper på ett område som inte omfattas av deras lagstiftningskompetens. Samtidigt existerar det en risk kring hur EU-domstolen skulle tolka det eventuella direktivet, vilket gör det svårt att veta hur direktivet skulle tillämpas. Det existerar även en oro kring den svenska modellens framtid om detta genomförs. Det kan leda till ytterligare förslag som kan påverka Sverige negativt. Direktivförslaget framställs att vara väldigt oroväckande för den svenska modellen, medan det egentliga problemet är EU:s överstatliga ageranden tillsammans med EU-domstolen.

5.2 Vilka underliggande antaganden underbygger problemet?

Syftet med fråga 2 är att försöka identifiera bakomliggande faktorer för att någonting ska kunna inträffa som anses enligt Bacchi (2009) skapa problemen.⁷⁶ Fråga 2 handlar om i detta fall en potentiell europeisk minimilön tillåts att hända.

5.2.1 Fackliga organisationer

I ett yttrande av Saco påpekar de att EU kan strida mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna med sitt direktivförslag. Enligt subsidiaritetsprincipen ska man värna att beslut och åtgärder ska fattas så nära medborgarna som möjligt på den lägsta möjliga nivån, men att EU har rätt att ingripa om åtgärderna inte kan uppnås.

Proportionalitetsprincipen reglerar vilka åtgärder EU kan vidta för att uppnå målen i fördragen.⁷⁷ Markus Furuberg, förhandlingschef på Akademikerförbundet SSR skriver:

- Vi anser att riksdag och regering nu borde fundera över en subsidiaritetsprövning tillsammans med andra medlemsländer och se till att EU-kommissionen kastar förslaget i papperskorgen. Skyddet för den svenska modellen är inte tillräckligt i van der Leyens förslag och avsett vad som står i en direktivtext så har EU-domstolen dessutom alltid

⁷⁶ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 4–5.

⁷⁷ Saco. *Yttrande över EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU*. COM 2020 682 final av den 2020-11-25. S. 1–4.

möjlighet och frihet att gå in och tolka direktivet på sitt eget sätt och vi kan inte vara säkra på hur utslaget i domstolen blir...⁷⁸

Akademikerförbundet SSR anser att riksdagen och regeringen möjligen ska inleda en subsidiaritetskontroll och samarbeta med andra länder för att ett direktiv inte ska inträffa. Även här påpekar ett fackförbund om risken med EU-domstolen och hur den kan agera överstatligt med sina egna tolkningar av direktiv.

LO skriver att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen mot artikel 153.5 i ett yttrande:

Artikel 153.5 i Fördraget om den Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) undantar uttryckligen "löneförhållanden, föreningsrätt, strejkrätt eller lockout" från EUs lagstiftningskompetens inom det socialpolitiska området. Dessa frågor är alltså helt och hållet nationell kompetens.⁷⁹

Sveriges löneskydd är välfungerande och EU behöver inte vidta åtgärder för att förbättra lönebildningen i Sverige. Men som flera texter nämner är det EU-domstolens tolkningar som avgör, vilket även Martin Linder, ordförande för PTK säger. Han påpekar även att:

- Det är ödets ironi att vår modell som länge levererat goda resultat och hyllats som förebild nu hotas...⁸⁰

Den svenska modellen har varit fungerande och en förebild, men nu kan den modellen försvagas. Grundanledningen till att det här tillåts att hända är att många arbetar inom EU med en dålig lön, LO skriver:

Det är lätt att skriva under på tankarna bakom en gemensam europeisk minimilön. Många länder, framför allt i östra och södra Europa, har ännu tio år efter finanskrisen inte återhämtat

⁷⁸ Akademikerförbundet SSR. Vi säger nej till europeiska minimilöner. 2020-10-28. <https://akademssr.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁷⁹ LO. Förfrågan om yttrande gällande EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU. 2020-11-23.

⁸⁰ Emtell, Emilia. PTK. Djupt oroande att EU-kommissionen presenterar förslag till direktiv om minimilöner. 2020-10-28. <https://www.ptk.se> (Hämtad 2020-12-16)

sig helt och de sociala påfrestningarna är kännbara. Samtidigt fortsätter löneklyftorna inom EU att öka och rapporterna om lönedumpning och ovärdiga lönevillkor blir allt fler.⁸¹

EU vill motverka lönedumpning och förbättra arbetsvillkoren för arbetare för att kunna minska de sociala klyftorna. Det innebär att en av anledningarna varför det här tillåts att hända är att arbetare har dåliga rättigheter i flera medlemsländer. With nämner att EU borde fokusera på att öka möjligheten för arbetare att organisera sig för att öka sina löner. Han tillägger att man bör radera anti-fackliga lagar som existerar i Östeuropa för att förbättra situationen för arbetare.⁸² Arrius tillägger att den bristande uppmärksamheten i debatten om europeisk minimilön gör att det politiska trycket på riksdagen och regeringen inte blir märkbart och en lagstiftning kan inrättas utan att Sveriges befolkning är medvetna.⁸³

De fackliga organisationerna anser att EU bryter mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, men ändå så kan ett direktiv tillåtas att hända. En av anledningarna kan vara att syftet med direktivet är en god intention som kan förbättra människors liv, vilket kan göra det svårt att motarbeta och få andra medlemsländer att vara emot direktivet. Direktivet kan då införas, även om det bryter mot principerna. Det kan resultera att makten inom EU blir alltmer centraliserad och EU-domstolen bestämmer vilka lagar som ska följas. En annan anledning kan vara bristen på den inhemska debatten för att parterna är överens och folk följer inte debatten som sker på EU-nivå lika mycket som debatter på nationell nivå. Det inhemska trycket på politiker fokuserar då på andra områden, där det finns en inhemsk debatt som exempelvis debatten om LAS.

5.2.2 Arbetsgivarorganisationer

I ett tidigare presenterat citat skrev Isling:

⁸¹ LO. LO säger nej till lag om minimilön i EU. Uppdaterad: 2020-11-03. <https://www.lo.se> (Hämtad 2020-12-16)

⁸² IF Metall. EU-lagstiftning om löner måste stoppas. (Hämtad 2020-12-16)

⁸³ Arrius, Göran. Saco. Stå emot EU:s minimilöner, regeringen. Uppdaterad: 2020-10-20. <https://www.saco.se> (Hämtad 2020-12-16)

Det nya avtalet gör det möjligt för kommuner och regioner att göra egna vägval och satsningar utifrån lokala och regionala förutsättningar och behov. Arbetsgivare och fack tillsammans med välfärdens bästa för ögonen. Så fungerar den svenska modellen.⁸⁴

Bacchi (2009) skriver att policier innehåller nyckelbegrepp, som exempelvis välfärd som anses vara en relativ öppen abstrakt etikett. Det betyder att folk fyller nyckelbegrepp med olika betydelser, vilket kan leda till politiska konflikter kring innebörden av olika nyckelbegrepp.⁸⁵ Isling belyser att Sveriges välfärd tillsammans med kollektivavtalssamarbetet kännetecknar den svenska modellen. Sveriges välfärd är något som anses vara en positiv del i samhället och genom att använda välfärd som ett nyckelbegrepp är det något som kan påverka folks inställning till europeiska minimilöner.

Enligt arbetsgivarorganisationerna kan en lagstadgad minimilön påverka den svenska modellen negativt. I fråga 1 presenterades det att arbetsgivarna ansåg att EU inte har laglig rätt att införa europeiska minimilöner. Hur kan det tillåtas att hända? Susanne Ydstedt på Svenskt Näringsliv skriver:

...nya EU-kommissionens planer att införa en europeisk minimilön – något som hotar den välfungerande svenska modellen. Detta härrör förstås från initiativet om den sociala pelaren, något både BusinessEurope och Svenskt Näringsliv varit skeptiska till från start.⁸⁶

Ydstedt skriver att införandet av den sociala pelaren möjliggjorde initiativet till en lagstadgad minimilön. Hon poängterar att Svenskt Näringsliv var skeptisk inställda till den sociala pelaren från början. John Wahlstedt, arbetsrättschef på Svenskt Näringsliv reagerar på direktivförslaget om minimilöner:

- Den här typen av övertramp var precis vad vi fruktade när EU antog den så kallade sociala pelaren, och det är mycket tråkigt att konstatera att vi fick rätt i det.⁸⁷

⁸⁴ Isling. Den svenska modellen tjänar Sverige väl. (Hämtad 2020-12-15)

⁸⁵ Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 8.

⁸⁶ Ydstedt, Susanne. Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv: Ökar engagemanget i internationella frågor 2019-11-19. <https://www.svensktnaringsliv.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁸⁷ Svenskt Näringsliv. Minimilönedirektiv bryter mot EU:s grundlag. 2020-10-28. <https://www.svensktnaringsliv.se> (Hämtad 2020-12-15)

Svenskt Näringsliv var tidigt skeptiska mot den sociala pelaren och var oroliga för vad konsekvenserna skulle kunna bli med ett införande. Stefan Koskinen, arbetsgivarpolitisk chef på Almega säger:

- Den svenska regeringen måste nu agera med kraft i ministerrådet för att det här förslaget aldrig ska bli verklighet. Det är dags att Stefan Löfven tar sitt ansvar som landets statsminister och stoppar förslaget om minimilöner. Det var ändå han som startade detta elände genom den satsning på EU:s sociala pelare som han med buller och bång drog igång i Göteborg i november 2017...⁸⁸

Koskinen visar hur allvarlig situation är enligt honom och anser att regeringen, ministerrådet samt att Stefan Löfven ska försöka att stoppa förslaget. Koskinen hävdar att Löfven har varit pådrivande för den sociala pelaren och man kan tolka att det finns en oro att det här är bara början av ytterligare förslag på det sociala området.

En av anledningarna till att en potentiell europeisk minimilön tillåts att hända är införandet av den sociala pelaren 2017. I ett yttrande från SKR och ett yttrande från Arbetsgivarverket identifierar dem även andra anledningar. De anser att EU-kommissionens direktivförslag strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och de påpekar att EU inte har befogenhet att reglera lönebildningen enligt artikel 153.5 i EU:s fördrag om funktionssätt. SKR skriver att:

...Sverige redan uppnått syftet och målet för den planerade åtgärden i tillräcklig utsträckning på nationell nivå vilket leder till att vi anser att EU inte har befogenhet och laglig grund för lagstiftningsförslaget.⁸⁹

Enligt SKR saknar EU befogenhet att införa en lagstadgad minimilön och uppmanar att riksdagen och regering att agera genom ett yttrande och bör begära subsidiaritetskontroll, samt att alliera sig med andra länder mot direktivförslaget. De anser att förslaget är en åtgärd som går ut över vad som är nödvändigt på grund av att det är ett direktivförslag och inte en

⁸⁸ Almega. EU ska inte lägga sig i löner. 2020-10-28. <https://www.almega.se> (Hämtad 2020-12-15)

⁸⁹ SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen*. S. 3.

rekommendation. SKR tillägger att direktivet inte skulle tillföra något för den svenska arbetsmarknadsmodellen.⁹⁰ Arbetsgivarverket skriver att de har en grundläggande kritik mot förslaget för att EU saknar en rättslig grund enligt artikel 153 (5). Enligt artikeln ska lönebildningen ske på nationell nivå och den omfattas inte av EU:s lagstiftningskompetens. Kommissionens direktivförslag befinner sig på ett område där de inte har behörighet att reglera och Arbetsgivarverket beskriver det som ett ”hot” mot den svenska arbetsmarknadsmodellen.⁹¹

Enligt arbetsgivarorganisationerna kan man tolka att en europeisk minimilön kan tillåtas att hända på grund av införandet av den sociala pelaren som de var skeptiska mot från start. Det här anses bara vara början av framtida lagstiftningar, vilket kan tyda på en ökad centralisering av makten till EU. Även kommissionen bryter mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i förslaget, är det EU-domstolen som tolkar lagarna. Den ökade EU-överstatligheten kan eventuellt möjliggöra att de inte behöver vara lika oroliga om de bryter mot sina egna regler.

5.3 Vilka effekter blir resultatet av problemframställningarna?

Den avslutande frågan om att problemframställningar förtydligar problem för vissa sociala grupper. Syftet med frågan är att granska problemframställningarna och se vilka grupper som gynnas och vilka grupper som inte gynnas, samt att undersöka om texterna nämner effekter som kan uppstå av problemet med hjälp av subjektiva och levda effekter. Bacchi (2009) talar om bland annat om subjektiva och levda effekter i en policy. Subjektiva effekter innebär hur vi och andra skapas och positioneras inom en diskurs. Det innebär att man som subjekt kan vara i en utsatt position där man ställs mot andra grupper. Fokuset ligger på att belysa vem som bär skulden eller ansvaret och om det är legitimt. Levda effekter innebär hur problemet påverkar det dagliga livet hos människor.⁹²

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Arbetsgivarverket. *EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU*. 2020-11-23. S. 1.

⁹² Bacchi. *Analysing policy: what's the problem represented to be?* S. 15–18.

5.3.1 Fackliga organisationer

Efter finanskrisen har många länder inte återhämtat sig, framförallt i Syd- och Östeuropa. De är påverkade av sociala påfrestningar samtidigt som lönedumpningar och dåliga lönevillkor ökar. LO förtydligar att svenska fackliga organisationer inte motsätter sig målet med direktivförslaget, utan metoden. Två av problemen med metoden är att facken tror att lönerna kan sjunka och att diskussionerna om förbättrade arbetsförhållanden kan avstannas. Sveriges Farmaceuter skriver:

En minimilön som är lagstiftad eller på annat sätt reglerad, riskerar att fungera som en press nedåt, och riskerar att urholka incitamentet till en konstruktiv dialog.⁹³

Tommy Wreeth, förbundsordförande för Svenska Transportarbetareförbundet skriver att en lagstadgad minimilön skulle statligt legitimera social dumpning genom att anställningar av utstationerade arbetare från låglöneländer skulle öka i Sverige, på grund av att deras minimilöner är lägre i deras hemländer än i Sverige. Det innebär att man utnyttjar utländsk arbetskraft samtidigt som svenska arbetare förlorar sina jobb. Transport anser att oavsett bakgrund ska arbetare behandlas lika på arbetsmarknaden, arbetar man i Sverige ska svenska arbetsvillkor gälla. Wreeth skriver att ett direktiv skulle vara ett ”svek” mot sina medlemmar och ”ett cyniskt utnyttjande av utländsk arbetskraft”.⁹⁴ LO tillägger att det finns en stor risk att arbetsgivare kan hänvisa till minimilönen och inte vilja betala en högre lön, vilket riskerar att det blir ett ”lönetak” istället för ett ”lönegolv”. Dessutom riskeras att det blir sänkta lägstalöner. Utöver det kan intresset att vara medlem i ett fack eller i en arbetsgivarorganisation sjunka på grund av den politiska inbladningen i lönebildningen. LO skriver vidare att på sikt är den svenska modellen ”hotad” av ett direktiv och att direktivet kan riskera att ”undergräva människors förtroende för hela EU-projektet.”⁹⁵

Wreeth fortsätter och skriver att en europeisk minimilön ses som något positivt inom EFS, förutom bland skandinaver och euroepiska arbetsgivarorganisationer. De som är positivt inställda erkänner att ett direktiv skulle bidra med små eller mycket små förbättringar när det

⁹³ Sveriges Farmaceuter. Sveriges Farmaceuters ställningstagande i frågan om minimilöner. 2019-10-16. <https://www.sverigesfarmaceuter.se/> (Hämtad 2020-12-16)

⁹⁴ Wreeth, Tommy. Förändringar i LAS och lagstadgade minimilöner – det största hotet den svenska modellen utsatts för. 2020. <https://www.transport.se/> (Hämtad 2020-12-28)

⁹⁵ LO. LO säger nej till lag om minimilön i EU. (Hämtad 2020-12-16)

kommer till lönenivåerna.⁹⁶ Enligt Saco kan det för svensk del resultera i en negativ tillväxt på sikt och ett direktiv kan ”bli en obehaglig överraskning för Sveriges arbetstagare när det redan är för sent att påverka.”⁹⁷ Therese Guovelin, LOs förste vice ordförande påpekar att de är överens om de fackliga målen i EFS, men att det finns oenigheter kring vilka metoder man ska använda för att nå dit. Man har olika förutsättningar och tillägger att de politiska och historiska traditionerna kan påverka svårigheterna att vara överens.⁹⁸

Den genomgående skulden/ansvaret i dessa texter ligger på EU-kommissionen och med tanke på att det var kommissionen som la fram förslaget kan man bedöma att ansvaret är legitimt. Man kan också tolka att grundansvaret ligger hos EFS och europeiska arbetsgivarorganisationer för att de inte har kunnat samarbeta och förbättra situationen för arbetare innan direktivförslaget presenterades. Vi har endast tagit del av texter från svenskt fackligt perspektiv här, vilket har inneburit att de har subjektivt placerat in sig själva som en utsatt grupp. Som grupp ställs de emot EU, men även mot de i EFS som är för ett direktiv. Texterna nämner fler levda effekter från ett svenskt och ett europeiskt perspektiv. En lagstadgad minimilön anses kunna förbättra arbetares livssituation i många medlemsländer, vilket inte facken förnekar utan menar på att den metoden inte är den effektivaste. För svensk del kan lönerna försämrats och det finns en risk att det blir ett ”lönetak”, vilket kan påverka att löneutvecklingen försämrats. Dessutom kan en europeisk minimilön resultera i färre svenska arbetare, om arbetsgivare kan anställa arbetskraft från andra medlemsländer, men som har en lägre minimilönnivå. Avslutningsvis kan detta påverka hur människor ser på EU-samarbetet.

5.3.2 Arbetsgivarorganisationer

Arbetsgivarorganisationerna anser att riksdagen och regeringen måste agera för att motverka lagstadgade minimilöner och mot potentiella konsekvenser som det kan medföra.

SKR anser att grundsyftet med lagstadgad minimilön är positivt. Fler arbetare inom EU skulle omfattas av kollektivavtal och att medlemsstaterna ska uppmuntra arbetsmarknadensparter att

⁹⁶ Wreeth., Förändringar i LAS och lagstadgade minimilöner – det största hotet den svenska modellen utsatts för. (Hämtad 2020-12-28)

⁹⁷ Arrius. Saco. Stå emot EU:s minimilöner, regeringen. (Hämtad 2020-12-16)

⁹⁸ LO. Ett mer rättvist Europa för arbetare. Uppdaterad 2019-05-20. <https://www.lo.se> (Hämtad 2020-12-16)

delta i kollektivavtalsförhandlingar för att få välfungerade löneförhandlingar.⁹⁹ Edholm skriver att EU:s arbetsmarknadskommissionär Nicolas Schmit menar väl med direktivförslaget, men Edholm anser att det skulle vara en ”björntjänst” om det blev ett direktiv.¹⁰⁰ Överlag fokuserar arbetsgivarnas texter inte på hur en europeisk minimilön skulle gynna EU-arbetare, utan deras fokus ligger på hur arbetsmarknadens parter i Sverige skulle missgynnas. Däremot skriver Arbetsgivarverket att följderna kan bli mer omfattande:

Regleringen kan dock komma att bli än mer långtgående vid EU-parlamentets behandling av Förslaget och den därpå följande förhandlingen mellan parlamentet och rådet. Genom EU-domstolens rättspraxis kan tolkningen av bestämmelsernas materiella innehåll komma att skärpas ytterligare.¹⁰¹

Sveriges lönebildning kan kompliceras om juridiken skulle bli mer inblandad i frågorna. Edholm skriver:

Förslaget innebär att juridiken och politiken tar ett steg in i lönebildningen, något som riskerar att bidra till fler konflikter. En utveckling som Sverige varit ganska förskonade från just tack vara den svenska modellen som innebär att politiken inte lägger sig i lönebildningen.¹⁰²

Om juridiken och politiken börjar att blanda in sig i lönebildningen kan det resultera i fler konflikter som ska lösas juridiskt eller politiskt genom EU-domstolen, istället mellan arbetsmarknadens parter. Edholm nämner att Sverige har varit relativt förskonade från arbetskonflikter på grund av den svenska arbetsmarknadsmodellen. Däremot med ett eventuellt direktiv kan fler konflikter och direktiv tolkas och bedömas av EU-domstolen, vilket SKR skriver i sitt yttrande:

Det finns en stor risk att EU-domstolen kan komma att tolka denna artikel på ett sätt som inte är till gagn för vår modell. På längre sikt finns det dessutom stor risk för nya ännu skarpare direktiv som skulle kunna hindra svenska modellen för lönebildning ytterligare.¹⁰³

⁹⁹ SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen*. S. 5.

¹⁰⁰ Edholm. Rör inte våra kollektivavtal. (Hämtad 2020-12-15)

¹⁰¹ Arbetsgivarverket. *EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU*. S. 2.

¹⁰² Edholm. Rör inte våra kollektivavtal. (Hämtad 2020-12-15)

¹⁰³ SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv* S. 4.

Samt:

...då ingen på förväg kan fastslå hur detta minimilöneskydd kommer att tolkas utav EU-domstolen vid en eventuell prövning.¹⁰⁴

Arbetsgivarorganisationerna är oroliga för hur EU-domstolarna kommer att tolka artiklarna om lönebildningen om det blir ett direktiv. Det kan ge konsekvenserna att för andra direktiv som kan försvåra den svenska arbetsmarknadsmodellen. Sebardt säger för att arbetsmarknadsregler ska fungera ska de vara trögrörliga, men i fallet med lagstadgade minimilöner kan det bli snabba förändringar gällande arbetsmarknadsreglerna. Hon skriver:

– Vi behöver inte ha så bråttom. Kör vi för hårt riskerar vi i stället att skapa sprickor. Att britten lämnar är ett uttryck för ett stort misslyckande för ett projekt som i övrigt framgångsrikt har skapat välstånd och fred i Europa. Det vore olyckligt om fler såg liknande alternativ.¹⁰⁵

Enligt Sebardt kan direktivet skapa sprickor mellan EU och medlemsländerna om de stora förändringarna ska appliceras för fort. Det kan resultera i en ökad misstro mot EU och EU-kritiska partier kan växa. Avslutningsvis skriver SKR:

Förslaget om tillräckliga minimilöner genom ett direktiv på detta sätt, skulle kunna få allvarliga konsekvenser för sårbara verksamheter i kommuner och regioner, som nu lider utav pandemins ekonomiska följder och som redan innebär en avsevärt minskad flexibilitet för arbetsgivares verksamheter.¹⁰⁶

Arbetsgivarorganisationerna som subjekt anser att arbetsmarknadens parter och den svenska arbetsmarknadsmodellen kommer att befinna sig i en utsatt position om europeiska minimilöner skulle införas. De ställs mot EU och mot EU:s medlemsstater, däremot skriver inte arbetsorganisationerna om andra länders perspektiv kring frågan, vilket innebär att de endast ställs mot EU från ett deskriptivt perspektiv. Anledningen till att de kan komma att

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Svenskt Näringsliv. EU:s klåfingrighet hotar svensk lönebildning. (Hämtad 2020-12-15)

¹⁰⁶ SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv S. 9.*

befinna sig i en utsatt position är att EU skulle få ett stort inflytande över Sveriges, men även över övriga medlemsländers lönebildning. För svensk del skulle det innebära att arbetsgivare och fackförbund skulle få ett minskat inflytande på arbetsmarknaden, för att de skulle förlora möjligheten att besluta vilka minimilönnivåer som ska gälla för varje arbetsmarknadssektor. Den ökade byråkratin inom lönebildningen kan resultera i att fler konflikter kommer att förflyttas till EU-domstolens befogande och hur de tolkar direktiven, vilket Sverige fick erfara med Vaxholmskonflikten. Detta skulle påverka alla som omfattar den svenska modellen, vilket är en stor del av den svenska befolkningen och deras liv kan möjligtvis påverkas om denna förändring kommer att inträffa.

6. Återknytning till frågeställningarna och avslutande diskussion

Nedanför kommer en återknytning till frågeställningarna och sedan därefter en avslutande diskussion.

6.1 Återknytning till frågeställningarna

1. *Hur uppfattar arbetsmarknadens parter i Sverige (fackförbund och arbetsgivarorganisationer) EU:s förslag om lagstadgad minimilön?*

Syftet med studien har varit att undersöka hur arbetsmarknadens parter uppfattar ett EU-direktiv om minimilöner. Metoden som använts för att undersöka Carol Bacchis diskursanalytiska ”What’s the problem represented to be?”-verktyg. Genom att använda texter publicerade på arbetsmarknadens parter hemsidor har studiens frågeställningar kunnat besvarats.

Ett ord som är återkommande från båda sidorna är ”hot” när de ska beskriva hur den svenska arbetsmarknadsmodellen skulle påverkas av ett direktiv. Det innebär att båda parterna anser att ett direktiv skulle riskera att försvaga kollektivavtalsmodellen, genom en statlig och en politisk inblandning som modellen har varit relativt förskonade ifrån. Arbetsmarknadens parter identifierar flera problem med en lagstadgad minimilön; problemen besvaras i nästa fråga.

2. *Vilka problem med lagstadgad minimilön identifierar arbetsmarknadens parter från ett svenskt perspektiv?*

Ett av problemen som de fackliga organisationerna identifierar är att ett direktiv kan öka lönedumpningen inom EU. Arbetsgivare kan anställa arbetskraft från medlemsländer med låga minimilönnivåer, istället för att anställa svenska arbetare. Det finns även en risk för sänkta lönestandarder och ett ”lönetak” i Sverige, för att arbetsgivarna kan hänvisa till

minimilönen. En lagstadgad minimilön skulle även kunna minska intresset att vara medlem i facket eller i en arbetsgivarorganisation, vilket i slutändan skulle minska deras betydelse och inflytande på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadens parter identifierar flera gemensamma problem med lagstadgad minimilön. Båda anser att en europeisk minimilön inte är lösningen på de problemen som är avsedda att lösa och framförallt skulle det ha en negativ påverkan för Sverige. Båda påpekar att arbetsmarknadsmodellen har bidragit med reallöneökningar i decennier och nu riskerar löneutvecklingen att hämmas. Det kan påverka Sverige ekonomiskt och båda använder covid-19 som ett argument för att inte riskera ekonomin ytterligare.

Ett ytterligare problem som båda parter påpekar är att EU bryter mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna med sitt direktivförslag. EU bryter mot sina egna lagar, däremot påpekar de att i slutändan är det EU-domstolen som tolkar direktivet på deras sätt och det blir en tolkningsfråga. Enligt kommissionen skyddas den svenska kollektivavtalsmodellen genom garantier i direktivförslaget. Men enligt arbetsmarknadens parter existerar det inget undantag och även här finns det en orolighet kring hur EU-domstolen skulle tolka direktivet. Ett direktiv skulle utöka EU-domstolens makt och inne bära att juridiken och politiken skulle blanda in sig i Sveriges lönebildning. Det skulle innebära att fler konflikter skulle lösas på den nivån istället för att arbetsmarknadens parter skulle lösa konflikten. Avslutningsvis är båda oroliga för att det här kan innebära i en ökad misstro mot EU-projektet och att det finns en risk att fler länder kommer vilja lämna EU.

6.2 Diskussion och slutsats

Analysen visar i likhet med Lovén Seldén (2020) att arbetsmarknadens parter är emot en europeisk minimilön och vill fortsätta att teckna kollektivavtal utan statlig eller politisk inblandning. Däremot med hjälp av Carol Bacchis diskursanalytiska ”What’s the problem represented to be?”-verktyg har vi kunnat identifiera samband, antaganden och synsätt som skiljer arbetsmarknadens parter uppfattningar om lagstadgad minimilön. Verktöget gav oss en tydlig riktlinje med hur vi skulle bearbeta och tolka texterna. Vi kom fram att en tydlig skillnad mellan texterna var att arbetsgivarorganisationerna skrev att den sociala pelaren möjliggjorde direktivförslaget, vilket även Müller och Schulten (2020) påpekade, medan de

fackliga organisationerna inte nämnde den sociala spelaren alls i sina texter. Det har existerat en politisk debatt i Sverige, mellan Socialdemokraterna och Moderaterna gällande den sociala spelaren, där Moderaterna var emot spelaren på grund att det kunde leda till lagstiftningar på arbetsmarknadsområdet. Det kan vara anledningen till att arbetsgivarorganisationerna skrev om det, för att de är mer förknippade med Moderaterna och vice versa.

WPR gav oss ett synsätt och en riktlinje att bland annat leta efter levda effekter i texterna. Det visade sig att en skillnad mellan arbetsmarknadens parter var att de fackliga organisationerna tog upp hur utländsk arbetskraft skulle bli negativt påverkade av ett direktiv och var mer ingående hur svenska arbetare skulle påverkas. Från transport menade man att det skulle resultera i utnyttjande av utländsk arbetskraft genom lönedumpning. Det är problem som arbetsgivarorganisationerna inte tar upp i sina texter, det kan bero på att det inte skulle ha en lika stor negativ påverkan på arbetsgivarna än hos fackförbunden. Fackförbunden representerar arbetarna och har ett tydligare ansvar i hur arbetarna skulle påverkas av ett direktiv. Däremot skrev arbetsgivarorganisationerna att de var oroliga att EU skulle få ett ökat inflytande över lönebildningen, vilket kan ingå i detta.

En gemensam hållning som vi kunde identifiera med verktyget var att båda parter hävdade att EU bröt mot sina egna lagar och uttryckte sin oro för hur EU-domstolen skulle komma att tolka direktivet. Sverige har tidigare erfarenhet av Vaxholmskonflikten, där EU lovade att inte ingripa på den svenska arbetsmarknaden, men där EU-domstolen valde ändå att vidta åtgärder. En ökad politisk och en byråkratisk inblandning i arbetsmarknadsmodellen skulle riskera fler liknande konflikter och urholka modellen, som anses vara en lyckad modell nationellt och internationellt. Användningen av WPR visade att det egentliga problemet kan tolkas som att EU blir allt mer överstatlig i sin politik, vilket är studiens huvudsakliga slutsats. I detta fall har EU:s överstatliga beteende visat sig genom att agera på områden där det finns en osäkerhet kring deras behörighet att blanda sig i. Även om intentionerna anses vara goda i det här fallet kan det i framtiden komma fler interventioner från EU på känsliga områden. Från fackligt håll ser man risken att det kan leda till ett ökat missnöje mot EU och man vill undvika att fler länder vill lämna EU.

Den här studien har endast belyst uppfattningarna från ett svenskt perspektiv gällande en europeisk minimilön; med tanke på att parterna har likasinnade åsikter blir det enkelt ett ensidigt perspektiv. Man bör därav inte grunda sina åsikter kring en europeisk minimilön utifrån endast dessa uppfattningar, utan det är ett mer komplicerat problem.

Arbetsmarknadens parter har personliga intressen att motverka en lagstadgad minimilön, för deras maktposition skulle försämrans och färre personer skulle se några fördelar med att vara medlem. Likt det Larsson och Lovén Seldén (2014) skrev menar man på att det existerar politiska och historiska skillnader som försvårar det fackliga samarbetet. With adderade att det existerar anti-fackliga lagar i medlemsländer, vilket ytterligare försvårar att genomföra förbättringar för arbetare. Det är lätt att anse att EFS bör kunnat förhindra dessa planer, men Lovén Seldén (2020) skrev att de flesta fackförbund förutom de nordiska var för en europeisk minimilön. Det betyder att det existerar ett intresse för en minimilön, samtidigt som det finns ett samarbetsproblem mellan nordiska och europeiska fackförbund. Enligt Müller och Schulten (2020) skulle en europeisk minimilön förbättra livssituationen för miljoner av låginkomstarbetare runt om i Europa, vilket visar att det finns ett tydligt behov att förbättra situationen för arbetare, men det är svårt att utforma ett där alla parter är nöjda utan att syftet försämrans.

Studien har bidragit i forskningen med att tydliggöra hur arbetsgivarorganisationer och fackliga organisationer uppfattar en europeisk minimilön från ett svenskt håll. Perspektivet i studien var såtillvida en ensidig del av debatten, och när det här skrivs är det ett aktuellt ämne, men det är svårt att avgöra om direktivet blir verklighet och situationen kan förändras. Om situationen förändras kan vidare forskning följa upp hur debatten förs och addera perspektiv från exempelvis Tyskland som införde lagstadgade minimilöner 2015.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Internet

Akademikerförbundet SSR. Sverige ledande samhällsvetarförbund. <https://akademssr.se/om-oss> (Hämtad 2020-12-13)

Akademikerförbundet SSR. Vi säger nej till europeiska minimilöner. 2020-10-28. <https://akademssr.se/post/vi-sager-nej-till-europeiska-minimiloner> (Hämtad 2020-12-16)

Almega. Almega är Sveriges ledande organisation för tjänsteföretag. <https://www.almega.se/om-almega/> (Hämtad 2020-12-13)

Almega. EU ska inte lägga sig i löner. 2020-10-28. <https://www.almega.se/2020/10/eu-ska-inte-lagga-sig-i-loner/> (Hämtad 2020-12-15)

Almega. Minimilöner i EU hotar den svenska modellen. 2020-01-14 <https://www.almega.se/2020/01/minimiloner-i-eu-hotar-den-svenska-modellen/> (Hämtad 2020-12-15)

Arbetsgivarverket. Strategi för statliga arbetsgivare. <https://www.arbetsgivarverket.se/om-arbetsgivarverket/arbetsgivarpolitiska-strategin/> (Hämtad 2020-12-13)

Arrius, Göran. Saco. Stå emot EU:s minimilöner, regeringen. Uppdaterad: 2020-10-20. <https://www.saco.se/press/aktuellt-fran-saco/debatt/sta-emot-eus-minimiloner-regeringen/> (Hämtad 2020-12-16)

Edholm, Anders. Svenskt Näringsliv. Rör inte våra kollektivavtal. 2020-03-02 https://www.svensktnaringsliv.se/eu-kontoret/ror-inte-vara-kollektivavtal_1005158.html (Hämtad 2020-12-15)

Emtell, Emilia. PTK. Djupt oroande att EU-kommissionen presenterar förslag till direktiv om minimilöner. 2020-10-28. <https://www.ptk.se> (Hämtad 2020-12-16)

Fackförbund. LO. <https://fackforbunden.se/430/centralorganisation/lo> (Hämtad 2020-12-13)

IF Metall. EU-lagstiftning om löner måste stoppas. 2020-01-08. <https://www.ifmetall.se>
(Hämtad 2020-12-16)

IF Metall. EU:s minimilöneförslag lugnar inte kritikerna. 2020-10-30. <https://www.ifmetall.se>
(Hämtad 2020-12-16)

IF Metall. Historik. <https://www.ifmetall.se/om-oss/historik/> (Hämtad 2020-12-13)

IF Metall. Om oss. <https://www.ifmetall.se/om-oss/> (Hämtad 2020-12-13)

Isling, Staffan. SKR. Den svenska modellen tjänar Sverige väl. 2020-11-03.
<https://skr.se/tjanster/press/vdskronika/vdskronika/densvenskamodellentjanarsverigeval.34892.html> (Hämtad 2020-12-15)

LO. Ett mer rättvist Europa för arbetare. Uppdaterad 2019-05-20.
https://www.lo.se/start/nyheter/ett_mer_rattvist_europa_for_arbetare (Hämtad 2020-12-16)

LO. LO säger nej till lag om minimilön i EU. Uppdaterad: 2020-11-03.
https://www.lo.se/start/loner_arbetsmiljo_och_avtal/lo_sager_nej_till_lag_om_minimilon_i_eu
[u](https://www.lo.se/start/loner_arbetsmiljo_och_avtal/lo_sager_nej_till_lag_om_minimilon_i_eu) (Hämtad 2020-12-16)

PTK. Hur styrs PTK? <https://www.ptk.se/om-ptk/hur-styrs-ptk/> (Hämtad 2020-12-13)

Saco. EU-direktivet om minimilöner kan pressa svenska löner nedåt. Uppdaterad: 2020-10-28. <https://www.saco.se/press/aktuellt-fran-saco/pressmeddelanden/eu-direktivet-om-minimiloner-kan-pressa-svenska-loner-nedat/> (Hämtad 2020-12-16)

Saco. Kommissionens underlag om minimilöner respekterar inte den svenska kollektivavtalsmodellen. Uppdaterad: 2020-01-14. <https://www.saco.se/press/aktuellt-fran->

[saco/pressmeddelanden/kommissionens-underlag-om-minimiloner-respekterar-inte-den-svenska-kollektivavtalsmodellen/](https://www.saco.se/pressmeddelanden/kommissionens-underlag-om-minimiloner-respekterar-inte-den-svenska-kollektivavtalsmodellen/) (Hämtad 2020-12-16)

Saco. Minimilöner hotar den svenska modellen. 2020-01-16.

<https://www.saco.se/press/aktuellt-fran-saco/artiklar/minimiloner-hotar-den-svenska-modellen/> (Hämtad 2020-12-16)

Saco. Saco driver akademikers frågor. <https://www.saco.se/om-saco/> (Hämtad 2020-12-13)

SKR. Om SKR. <https://skr.se/tjanster/omskr.409.html> (Hämtad 2020-12-13)

Svenskt Näringsliv. EU:s klåfingrighet hotar svensk lönebildning. 2020-01-20.

https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/arbetsmarknadspolitik/eus-klafingrighet-hotar-svensk-lonebildning_1005078.html (Hämtad 2020-12-15)

Svenskt Näringsliv. Minimilönedirektiv bryter mot EU:s grundlag. 2020-10-28.

https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/arbetsratt/minimilonedirektiv-bryter-mot-eus-grundlag_1153173.html (Hämtad 2020-12-15)

Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv är företagsamhetens röst i Sverige.

<https://www.sverigesfarmaceuter.se/Aktuellt/nyheter/Nyhetsarkiv/nyheter-2019/sveriges-farmaceuters-stallningstagande-i-fragan-om-minimiloner/> (Hämtad 2020-12-13)

Sveriges Farmaceuter. Sveriges Farmaceuters ställningstagande i frågan om minimilöner.

2019-10-16. <https://www.sverigesfarmaceuter.se/> (Hämtad 2020-12-16)

TCO. Detta är TCO. <https://www.tco.se/om-tco/Detta-ar-TCO/> (Hämtad 2020-12-13)

TCO. Oroande besked från EU-kommissionen om minimilöner. 2020-09-16.

<https://www.tco.se/nyheter-och-debatt/Pressmeddelanden/2020/oroande-besked-fran-eu-kommissionen-om-minimiloner/> (Hämtad 2020-12-16)

Transportarbetarförbundet. Om oss. <https://www.transport.se/om-oss/> (Hämtad 2020-12-13)

Von der Leyen, Ursula. *Politiska riktlinjer för nästa europeiska kommission 2019–2024*.
Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2020. Doi: 10.2775/0223

Wreeth, Tommy. Förändringar i LAS och lagstadgade minimilöner – det största hotet den svenska modellen utsatts för. 2020. <https://www.transport.se/> (Hämtad 2020-12-28)

Ydstedt, Susanne. Svenskt Näringsliv. Svenskt Näringsliv: Ökar engagemanget i internationella frågor 2019-11-19. https://www.svensktnaringsliv.se/eu-kontoret/svenskt-naringsliv-okar-engagemanget-i-internationella-fragor_1004994.html (Hämtad 2020-12-15)

Tryckta källor

EU-dokument

Europeiska kommissionen. Framsteg för EU:s sociala marknadsekonomi – skäliga minimilöner för arbetstagare i alla medlemsländer, Pressmeddelande. 2020-10-28.

Tillgänglig:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/sv/ip_20_1968/IP_20_1968_SV.pdf

Litteratur

Bacchi, Carol Lee, *Analysing policy: what's the problem represented to be?*, Pearson, Frenchs Forest, N.S.W., 2009

Bacchi, Carol Lee, *Women, policy and politics: the construction of policy problems*, SAGE, London, 1999

Ball, Stephen. *Politics and Policy Making in Education: Explorations in Policy Sociology*.
Lodon: Routledge, 1990, se Bacchi, Carol Lee, *Women, policy and politics: the construction of policy problems*. London: SAGE, 1999; S. 41.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017

Karlson, Nils & Lindberg, Henrik, *En ny svensk modell: vägval på arbetsmarknaden: sönderfall, omreglering, avreglering eller modernisering?* 1. uppl., Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2008

Larsson, Bengt & Lovén Seldén, Kristina, Facket och EU. I *Förhoppningar och farhågor - Sveriges första 20 år i EU*, Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet, Göteborg, 2014. 285–304.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Rapporter

Eldring, Line & Alsos, Kristin. *European minimum wage: A Nordic outlook*. Norge: Forskningsstiftelsen FAFO. 2012. https://www.world-psi.org/sites/default/files/fafo_report.pdf (Hämtad 2020-09-21)

Larsson, Bengt, Lovén Seldén, Kristina & Bengtsson, Mattias, *Nordiska perspektiv på transnationellt fackligt samarbete i Europa [Elektronisk resurs] former, hinder, utmaningar och strategier*, University of Gothenburg, Gothenburg, 2016
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-97433>
(Hämtad 2020-12-07)

SKR. *På gång inom EU hösten 2020*. Stockholm: Sveriges kommuner och regioner, 2020-09-14. <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/pa-gang-inom-eu-8.html> (Hämtad 2020-12-15)

Tidskriftsartiklar

Burr, Viv. Social Constructionism. I *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* [Elektronisk resurs] vol. 26 /c editors-in-chief: James D. Wright, 2. ed., Elsevier, Inc., Amsterdam, 2015: 222-227.

Furåker, Bengt. The issue of statutory minimum wages: Views among Nordic trade unions. *Economic and Industrial Democracy*. Vol. 41, no. 2, 2020: 419–435.

Gennard, John & Newsome, Kirsty. Barriers to Cross-Border Trade Union Cooperation in Europe: The Case of the Graphical Workers. *Industrial Relations Journal*. Vol. 36, no. 1, 2005: 38-58.

Kay, Tamara. Labor transnationalism and global governance: the impact of NAFTA on transnational labor relationships in North America. *American Journal of Sociology*. Vol. 111 no. 3 2005: 715–756.

Lovén Seldén, Kristina. Challenges posed by the EU minimum wage initiative to the ETUC and European trade union cooperation. Sverige: *Transfer: European Review of Labour and Research*. Vol. 26, no. 3, 2020: 325-343.

Müller, Torsten, Schulten, Thorsten. The European Minimum Wage on the Doorstep. *ETUI Policy Brief*. No. 1, 2020: 1–7.

Thörnqvist Christer & Woolfson Charles, Dog den svenska modellen i Vaxholm? Laval-målet och den svenska arbetsmarknaden, *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 3. Vol. 17, no. 3, 2011: 9–22

Yttranden:

Arbetsgivarverket. *EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU*. 2020-11-23. Tillgänglig: <https://www.arbetsgivarverket.se/globalassets/nyheter-press/remissvar/2020/eu-kommissionens-forslag-till-direktiv-om-tillrackliga-minimiloner-i-eu.pdf>

SKR. *EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen.* COM 2020 682 final av den 2020-11-20. Tillgänglig:
<https://skr.se/tjanster/omskr/remissyttranden/remisser2020/tillrackligaminimilonerieu.35164.html>

Saco. *Yttrande över EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU.* COM 2020 682 final av den 2020-11-25. Tillgänglig:
https://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/remissvar/20rem82_saco.pdf

LO. *Förfrågan om yttrande gällande EU-kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i EU.* 2020-11-23. Tillgänglig:
https://www.lo.se/start/lo_fakta/los_yttrande_over_eu_kommissionens_forslag_till_direktiv_om_tillrackliga_minimiloner_i_eu